

Asia: VN/10579/2020

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esityksestä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta: koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua tehostava altistuneiden tunnistusjärjestelmä

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajatahon virallinen nimi

Lapsiasiavaltuutetun toimisto

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Jaana Tervo

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

jaana.tervo@oikeus.fi

Onko vastaaja

valtion viranomainen

Kysymyksiä esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

Voidaanko ehdotetulla altistuneiden tunnistusjärjestelmällä mielestänne tehostaa koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua?

Ei kantaa

Onko esityksessä asianmukaisesti otettu huomioon henkilötietojen ja yksityisyyden suojaan liittyvät näkökohdat?

Kyllä pääosin

Onko esityksestä aiheutuvat taloudelliset vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

Ei kantaa

Onko esityksestä aiheutuvat muut vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

Ei pääosin

Mahdolliset yksilöidyt pykälämuutosehdotukset

Ehdotuksenne 43 a §:n muutoksiksi (Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävät)

-

Ehdotuksenne 43 b §:n muutoksiksi (Kansaneläkelaitoksen tehtävät)

-

Ehdotuksenne 43 c §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän yhteydessä tapahtuva tietojen käsittely)

-

Ehdotuksenne 43 d §:n muutoksiksi (Suhde 22 §:ssä säädettyyn ilmoitusvelvollisuuteen)

-

Ehdotuksenne 43 e §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmästä saadun altistumistiedon käsitteleminen)

-

Ehdotuksenne 43 f §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän toteutuksen ohjaus)

-

Ehdotuksenne 43 g §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän tietoturvallisuuden arvioiminen)

-

Ehdotuksenne 43 h §:n muutoksiksi (Valvonta)

-

Voimaantulosäännös: Ovatko esityksen voimaantulo- ja voimassaoloajat perusteltuja esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi?

Ei kantaa

Muut huomiot esityksestä

Mahdolliset muut näkemyksenne esityksestä?

Esitysluonnoksessa on mainittu YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen velvoitteita, kuten lapsen oikeus yksityisyyden suojaan (16 artikla). Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointi -luvussa, sovelluksen asennusta koskevan kohdan yhteydessä, on viitattu hallintolain mukaiseen ns. rinnakkaisen puhevallan 15 vuoden ikärajaan, mutta jää epäselväksi, minkä vuoksi hallintolain mukainen ikäraja on nostettu esille tässä yhteydessä.

Luvuissa Väestöön kohdistuvien vaikutusten arviointi ja Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointi on lueteltu eri säännöksiä, jotka vaikuttavat siinä vaiheessa, kun tehdään päätös terveystietojen luovuttamisesta (esim. potilaslain 7 § ja 9 §). Ei kuitenkaan ole arvioitu, miten ko. säännökset tulevat sovellettaviksi. On toisaalta huomioitava alaikäisen itsemääräämisoikeus hoidostaan sekä kielto-oikeus tietojen luovuttamisessa huoltajalle, ja toisaalta huoltajan velvollisuus vastata lapsen hyvinvoinnista. Esitysluonnoksen mukaan tarvittaessa tullaan ottamaan yhteyttä joko käyttäjään tai hänen lailliseen edustajaansa, mutta ei eritelty, miten alaikäisen osalta tehdään ratkaisu.

Lapsiasiavaltuutettu esittää, että alaikäisen asemaa arvioidaan vielä tarkemmin, ja että alaikäisten osalta säädettäisiin nimenomaisesti laatimalla oma säännös. Mikäli päädytään nimenomaiseen säännökseen, tulee selkeästi ilmetä, että vastaavaa sääntely ei ole sovellettavissa muissa yhteyksissä ja on voimassa vain säännöksen voimassaolon ajan.

Esitysluonnoksessa on oma lukunsa vaikutuksista iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asemaan. Myös alaikäisiä koskevassa sääntelyssä on huomioitava, että erityisen haavoittuvassa asemassa ovat ne lapset, joilla on vamma tai muita erityisiä tarpeita. On huomioitava myös kielivähemmistöihin kuuluvat lapset, erityisesti sovelluksen käyttöönoton vaikutuksista tiedotettaessa ja sovelluksen käytettävyydessä.

Tervo Jaana
Lapsiasiavaltuutetun toimisto